

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין

המרכז למורשת המודיעין

ניוזלטר מתודולוגי – ינואר 2021

הקדמה

מסמך זה נכתב במטרה להנגיש בצורה מרוכזת את תוצרי המכון השונים (מחקרי עומק, זרקורים וביקורת ספרים). לצד זאת, אנו מעוניינים לשתף איתכם את החומרים הגולמיים איתם אנחנו נתקלים בעבודה היומיומית בתחום המתודולוגיה והמודיעין. בסוף מסמך זה שמנו הפניות לאירועים (וובינרים) אשר עתידים להתקיים בחודש הבא. חלק מהקישורים במסמך מוגבלים ע"י צפיית תוכן. לכן, ניתן לשלוח פנייה למייל של המכון (methodology.insight@gmail.com) ונשלח לכם את המסמכים המלאים.

תוצרי המכון ופעילות בקהילה

מאמרים:

[תחקירים אזרחיים על אירועים בטחוניים וחשאיים - הזרקור](#), אשר נכתב על ידי אלון ששון, ניקול נגבי ועדי לב, סוקר את התופעה המתרחבת בשנים האחרונות, של פירסום תחקירים "מודיעיניים" על ידי גורמים אזרחיים פרטיים סביב אירועים בעלי אופי בטחוני או חשאי. דוגמה עדכנית בולטת הינה התחקיר שפרסמה קבוצת Bellingcat, בו זוהו אנשי ה-FBS שהיו מעורבים בהרעלתו של מנהיג האופוזיציה ברוסיה, אלכסיי נבלאני. מאמר זה בוחן מספר של דוגמאות עדכניות של תחקירים מסוג זה ומנסה לזהות מספר מאפיינים משותפים להם. אנו מאמינים כי מסמך זה יכול לסייע לעוסקים במודיעין להיעזר וללמוד מתחקירים אזרחיים לטובת מטרות שונות כגון תהליכי למידה בארגונים או למטרות אופרטיביות.

[שיפור התנהלות קהילת המודיעין האמריקאית וחיזוק האמון בה - המלצות צוות מומחים לממשל בידן - הזרקור](#), אשר נכתב על ידי ניקול נגבי ועדי לב, סוקר את המאמר שהופץ בחודש הקודם ע"י פרויקט המודיעין בבית ספר בלפר במרכז למדעים ויחסים בינלאומיים בהרווארד, תחת הכותרת: "An Intelligence Agenda for a New Administration". מסמך זה מציג את המלצותיהם של צוות המומחים באשר לתעדוף הנושאים בקהילת המודיעין האמריקאית, לממשל החדש של ארה"ב בראשותו של ג'ו בידן. סדרת המלצות מורכבת מהמלצות שנועדו לשפר את המוכנות של ארצות הברית להתמודדות עם האיומים המתפתחים בתקופה האחרונה ואת איכות המודיעין האמריקאי. לצד זאת, עולות גם המלצות שנועדו להחזיר לקהילת המודיעין את האמון של העם ושל מקבלי ההחלטות, שנפגע, לדעת כותבי המאמר, בשנים האחרונות.

[מודיעין תרבותי באמצעות ספרות פופולרית: מה ניתן ללמוד על הפלסטינים באמצעות הספר "פשע](#)

[ברמאללה"?](#) - המאמר אשר נכתב ע"י ר. המשרת באמ"ן ממחיש מספר תובנות אודות התרבות והחברה הפלסטינית שניתן להפיק מהספר "פשע ברמאללה". בהמשך ישיר לכך, כותב המאמר מנסה לדייק מעט את

השיח על הפקת מודיעין מספרות בהקשר של עולם המודיעין בעשור השלישי של המאה ה-21. צריכה של פריטי תרבות במסגרת העבודה המודיעינית מעמיקה את יכולת החוקר לצלול לרבדים עמוקים של מושאי המחקר - ציבורים, הנהגות, תופעות ומגמות. מכאן, עולות המלצות הכותב בהיבטי הנגשה של פריטים תרבותיים אלו לצרכן המודיעיני של שנת 2021.

כתב עת:

מודיעין הלכה ומעשה – גיליון 6, בנושא מודיעין רב תחומי. גיליון זה של "מודיעין הלכה ומעשה" עוסק במודיעין רב-תחומי ובאופן יותר ספציפי בהתארגנות הרב-תחומית באמ"ן בשנים האחרונות, ששיאה בהקמת בסיסי אמ"ן המחברים גורמים מיחידות האיסוף והמחקר לאור משימה משותפת. מדובר במהפכה בעניינים מודיעיניים ששורשיה בעשור הראשון של שנות האלפיים, ובמסגרתה אמ"ן מיישם, לראשונה, שינוי מסדר שני בארכיטקטורה ובתפיסת ההפעלה של הארגון, כפי שהוקם לפני כ-70 שנה. כלומר, אין מדובר רק בקידום השילוביות באמצעות שינויים באופן חלוקת האחריות בין הגורמים המרכיבים את הארגון, באופן פיתוח הידע במסגרתו ובתהליכי זרימת המידע והידע בתוכו, שאפיינו את התפתחות החשיבה המתודולוגית באמ"ן זה קרוב ל-20 שנה, אלא בשורה של שינויים בעלי משמעות בזהות של הארגון ותתי-הארגונים המרכיבים אותו.

פעילות בקהילה שפועלת לצד המכון ברשת החברתית

- בקהילה של המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין, הפועלת ב'פייסבוק', נוספו בחודש החולף 51 חברים, וכיום מונה הקבוצה 1,253 חברים.
- החודש פורסמו בקבוצה כ-38 פוסטים, המתבססים על כתיבה בנושאי מודיעין בעולם. השיח בקבוצה זו מתבסס על מאמרים המשקפים את השיח האקדמי בעולם על אודות המודיעין, המועלה הן על-ידי חברי המכון והן על-ידי חברי הקהילה.
- החודש השיח בקהילה עסק במספר נושאים -
  - תוצרי המכון בהם הגיליון החדש על "מודיעין רב-תחומי" ומאמרים שיצאו במסגרת המכון בחודש האחרון, עוררות מעורבות גבוהה וגילויי התעניינות בתוצרים מצד הקהילה.
  - מאמר מאת עמוס גלבוע ז"ל – התגובות בקהילה התייחסו בעניין רב לעדות האישית שכתב בכיר המודיעין לשעבר על איש המוסד, יהודה גיל, ועל הלקחים שניתן לקחת ממנה על המעשה המודיעיני.
  - הגיליון האינטרנטי האחרון של Intelligence and National Security שעוסק ב-NIE האמריקנית בנושא הגרעין האיראני משנת 2007.

השיח אודות מודיעין בעולם

נושאים בולטים על סדר היום הציבורי:

מינויי ביידן לראשות קהילת המודיעין

- [ביידן מינה את וויליאם ברנס, דיפלומט ולשעבר השגריר ברוסיה ובירדן, לראש ה-CIA](#)
- [ראיון עם ראש ה-DNI החדשה, אבריל היינס](#)
- [סקירת העמדות של אבריל היינס](#)

המהומות בקפיטול

- [אמריקאים מדווחים על המשפחה והחברים שלהם ל-FBI בעקבות המהומות בקפיטול](#)
- [ניתוח הכשלים המודיעיניים שהובילו למהומות](#)

שילוב בין מודיעין בטחוני לאזרחי

- [ה-NGA מעוניין להשתמש במאגרי מידע של עסקים](#)

מאמרים, דו"חות וגליונות שפורסמו בעולם בחודש ינואר:

גליונות חדשים לכתבי עת בתחום

[Intelligence and National Security](#) - כרך 36, גיליון 1

הגיליון עוסק במספר נושאים וכולל מאמרים מעניינים כגון:

[קשר בין גורמי אכיפה כגון משטרה לבין גופי מודיעין](#)

[חשיבות שיתוף פעולה מודיעיני בינלאומי ודרכים ליישום](#)

[JNSLP](#) – גיליון אונליין מיוחד אודות המהומות בקפיטול. הגיליון דן בין היתר על הצורך בהערכה אובייקטיבית של האירוע, ועל מגבלות רשויות המעקב טרם האירוע, במהלכו ולאחריו.

מאמרים בנושא טכנולוגיה ומודיעין

שילוב חדשנות טכנולוגית במודיעין האוויר האמריקאי-

[Technology Innovation and the Future of Air Force Intelligence Analysis- volume 1](#)

[Technology Innovation and the Future of Air Force Intelligence Analysis- volume 2](#)

מאמרים בנושא מחקר והערכה

מתודולוגיות להערכת אפקטיביות התמיכה מודיעין ב-CENTCOM

[Measuring Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance Effectiveness at the United States Central Command](#)

סרטונים וקטעי שמע מעניינים בתחומי העיסוק של המכון החודש:

[פודקאסט על השלכות על המודיעין מאירועי ההשתלטות על הקפיטול](#)

[האם האירוע בקיפוטל היה כישלון מודיעיני?](#)

[שימוש ב-AI לזיהוי פייק ניוז](#)

אירועים בחודשים פברואר ומרץ 2021:

[וובינר של Afeca Intelligence בנושא מחקר מודיעין בעולם פתוח ומהיר, חלק שני](#) - ה-9 בפברואר, 21:00 שעות ישראל (הרשמה מראש)

[וובינר של Afeca Intelligence בנושא עבודת מודיעין בעבודה מרחוק](#) - ה-23 בפברואר, 05:00 שעות ישראל (הרשמה מראש)

[כנס של המכון בשיתוף עם Israel Defense בנושא תפקיד המודיעין בהתמודדות עם השפעה זרה על תהליכים דמוקרטיים](#) – 23 בפברואר, 16:00 שעות ישראל (הרשמה מראש).